

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Ordinului viceprim-ministrului, ministrului infrastructurii și dezvoltării
regionale cu privire la aprobarea mărimii tarifelor
pentru serviciile aeroportuare prestate de
Î.S. ”Aeroportul Internațional Chișinău”

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul Ordinului viceprim-ministrului, ministrului infrastructurii și dezvoltării regionale cu privire la aprobarea mărimii tarifelor pentru serviciile aeroportuare prestate de Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” a fost elaborat de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR).
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Prezentul proiect de Ordin este elaborat în scopul executării prevederilor art. 36 alin. (1) din Codul aerian al Republicii Moldova nr. 301/2017, punctul 6 subpunctul 1) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 690/2017 și a punctului 8, subpunctul 1) din Metodologia privind baza de calcul și aprobare a taxelor pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 476/2016, precum și întru crearea unor condiții favorabile pentru atragerea noilor companii aeriene pe piața aeriană a Republicii Moldova. În conformitate cu Acordul privind Spațiul Aerian Comun, semnat de către Republica Moldova și Uniunea Europeană și cu Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 2009/12/CE privind tarifele de aeroport, principala sarcină și activitate comercială a aeroporturilor este să asigure manipularea aeronavelor, de la aterizare și până la decolare, precum și a pasagerilor și a încărcăturilor. În acest scop aeroporturile pun la dispoziție anumite facilități și servicii legate de operare a aeronavelor și de procesare a pasagerilor și a încărcăturilor, ale căror costuri le acoperă prin perceperea de tarife aeroportuare, ce reprezintă o prelevare concepută și aplicată cu scopul de a recupera costurile pentru punerea la dispoziție a facilităților și a serviciilor aeroportuare. În baza normelor stabilite în art. 15 al Convenției privind aviația civilă internațională și în art. 13 al Acordului multilateral privind tarifele de rută aeriană, precum și în conformitate cu cerințele documentelor Organizației Aviației Civile Internațional (OACI) Doc 9082 „Politica OACI în domeniul tarifelor aeroportuare și pentru serviciile de navigației aeriană” și Doc 9562 „Manualul privind economia aeroporturilor”, mărimea tarifelor pentru serviciile aeroportuare prestate trebuie să asigure recuperarea completă a cheltuielilor legate de furnizarea acestor servicii.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Tarifele pentru serviciile aeroportuare constituie prelevarea obținută în beneficiul entității de administrare a aeroportului și plătită de către utilizatorii aeroportului pentru utilizarea facilităților și a serviciilor care le sînt puse la dispoziție în exclusivitate de entitatea de administrare a aeroportului și care au legătură cu aterizarea, decolarea, iluminarea și gararea aeronavelor și cu deservirea pasagerilor și a mărfurilor.

Tarifele pentru serviciile aeroportuare sînt următoarele:

- 1) tarif pentru serviciile de aterizare;*
- 2) tarif servicii pentru pasageri;*
- 3) taxa pentru asigurarea securității aeronautice:*
 - a) pentru aeronave care transportă pasageri;*
 - b) pentru aeronave care transportă cargo, poștă;*
 - c) pentru aeronave care nu au încărcătură comercială;*
- 4) tarif pentru staționarea supralimită a aeronavei.*

Totodată, pot fi introduse următoarele tarife:

- 1) tarif pentru finanțarea anticipată a proiectelor investiționale;*
- 2) tarif pe zgomotul ambiental aeroportuar;*
- 3) tarif pe poluarea aerului care afectează calitatea aerului local.*

Conform punctului 6 din Metodologia privind baza de calcul și aprobare a taxelor pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 476/2016, prevederile acesteia se aplică oricărui aeroport certificat de pe teritoriul Republicii Moldova deschis uzului public și furnizorilor serviciilor de navigație aeriană.

Entitățile de administrare a aeroporturilor, care nu deservesc pasageri/mărfuri într-un număr necesar pentru recuperarea completă a cheltuielilor suportate pentru întreținerea aeroportului în cauză, pot stabili tarifele pentru serviciile aeroportuare fără aplicarea metodologiei de raportare a bazei de cost la numărul de unități deservite, asigurând, totodată, modalitatea transparentă, uniformă și nediscriminatorie de aplicare a tarifelor pentru serviciile aeroportuare față de toți operatorii aerieni, atât naționali, cât și străini.

În prezent, în Republica Moldova, sunt certificați și respectiv deschiși uzului public 2 aeroporturi: Aeroportul Internațional Chișinău și Aeroportul Internațional Mărculești, ambele fiind în proprietatea statului. Totodată, reieșind din conținutul Metodologiei, Î.S. "Aeroportul Internațional Mărculești" nu poate fi aplicată în practică, deoarece acesta nu deservește pasageri/mărfuri într-un număr necesar pentru acoperirea cheltuielilor suportate pentru întreținerea aeroportului în cauză. Astfel, la etapa actuală, Metodologia în cauză este aplicată Aeroportului Internațional Chișinău.

Entitatea de administrare a Aeroportul Internațional Chișinău din Republica Moldova este Î.S. "Aeroportul Internațional Chișinău". Aeroportul este dotat cu o pistă de aterizare/decolare (cu lungimea de 3590 m, lățimea de 45 m, desemnata cu codul – 4D), aceasta fiind operabila 24 de ore și rămâne una din cele mai lungi în Europa. Un segment al pistei cu o lungime de 1 km a fost reconstruit iar actualmente este deja operabil. În urma lucrărilor de reconstrucție efectuate pe primul segment al pistei, a fost majorat indicele capacității portante a învelișurilor acesteia până la o valoare mai mare de 70 unitați, în locul indicelui PCN 51 existent anterior. Mai mult decât atât, în rezultatul reconstrucției primului segment al pistei, aceasta a fost deja extinsă în lățime de la 45 m până la 60 m actuali. La fel, au fost finalizate lucrările de schimbare și modernizare a sistemului balizajului luminos a pistei pe segmentul de 1 km.

Ulterior, după reconstrucția întregii piste, aeroportul va putea primi și deservi fără restricții toate tipurile de aeronave inclusiv avioane de capacitați mari precum Boeing 777, 767, 787; Airbus A330, A340, A310. Drept urmare a lucrărilor efectuate, va crește și capacitatea operațională a aeroportului, astfel încât va fi asigurat un trafic de 21 nave/ora, ceea ce va crește considerabil interesul mai multor companii aeriene noi de a opera de pe aeroport.

În prezent, 19 companii aeriene efectuează zboruri charter și zboruri regulate pe/de pe Aeroportul Internațional Chișinău spre 40 destinații mondiale.

Pentru anul 2025 Î.S. “Aeroportul Internațional Chișinău” planifică realizarea veniturilor totale în mărime de 839200 mii lei, inclusiv venitul din vânzări în mărime de 826900 mii lei, alte venituri 12300 mii lei. Cheltuielile totale constituie 640000 mii lei. Rezultatul din activitatea operațională constituie 199200 mii lei.

Indicatorii de volum, care servesc drept bază pentru calcularea tarifelor s-au prognozat reieșind din dinamica înregistrată pe anul 2024, precum și reieșind din prevederile Programului de facilități și reduceri la achitarea tarifelor pentru serviciile aeroportuare, aprobat de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale prin Ordinul nr.155 din 21.10.24.

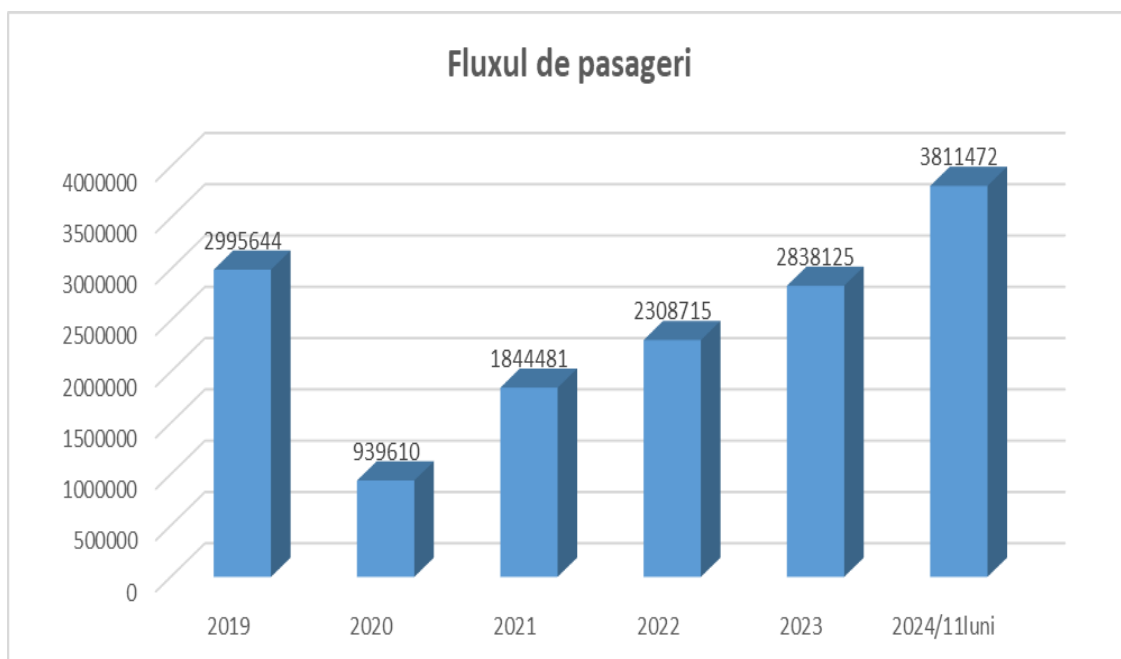
Astfel, activitatea de bază a Î.S. “Aeroportul Internațional Chișinău” se axează pe 2 direcții:

1. *Aeroportuară* – deservirea aeronavelor, procesarea pasagerilor, mărfurilor și poștei;
2. *Neaeroportuară* – locațiune active neutilizate, parcare auto.

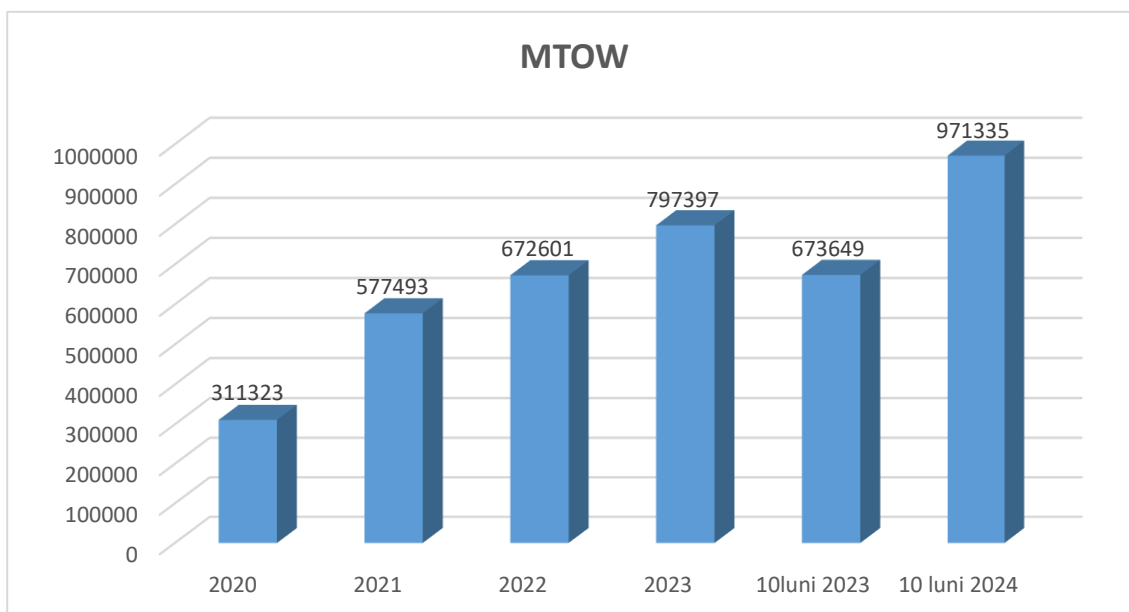
Circa 88% din veniturile Î.S. “Aeroportul Internațional Chișinău” provin din activitatea aeroportuară, fiind alcătuite din următoarele tarifele aeroportuare, expuse în tabelul următor:

Nr. d/o	Denumirea tarifului	Mărimea tarifului la curse regulate	Mărimea tarifului la curse neregulate
1.	<i>Tariful de aterizare</i>	7 euro/tonă MTOW	8 euro/tonă MTOW
2.	<i>Tariful de pasager</i>	7,0 euro/pasager	9,7 euro/pasager
3.	<i>Taxa pentru asigurarea securității aeronautice</i>	2,5 euro/pasager la plecare	2,5 euro/pasager la plecare
		5,0 euro/tonă metrică cargo sau poștă;	5,0 euro/tonă metrică cargo sau poștă;
		0,3/tonă MTOW pentru aeronave care nu au încărcătură comercială.	0,3/tonă MTOW pentru aeronave care nu au încărcătură comercială.
4.	<i>Tariful pentru staționarea aeronavei</i>	1,71 euro/tonă/24 ore	1,71 euro/tonă/24 ore

Statistica anilor precedenți denotă o creștere stabilă a fluxului de pasageri, ceea ce permite acumularea mijloacelor financiare pentru realizarea proiectelor investiționale ale Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”.

De asemenea, a fost înregistrată o creștere a indicatorului de volum aferent MTOW al aeronavelor.

Luând în considerare cele relatate mai sus pentru anul 2025 se prognozează, per total deservirea a aproximativ 3 232,7 mii pasageri și a 723,7,0 mii tone MTOM, ținând cont de facilitățile care urmează a fi acordate pe parcursul anului.

Analizând informația economică-financiară pe rezultatele activității pe perioada a 9 luni ale anului curent constatăm o activitate rentabilă a Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” la nivel de 42%. Astfel, Aeroportul Internațional Chișinău a încheiat luna noiembrie cu un trafic total de 307.150 pasageri îmbarcați și debarcați. Prognozele la acest aspect au fost confirmate în proporție de 161,7%.

Anul 2024 a fost încheiat cu o creștere semnificativă a traficului aerian în luna decembrie, după cum urmează: 330.941 pasageri îmbarcați și debarcați, atingând 157,6% din prognoza estimată, comparativ cu decembrie 2023, traficul de pasageri a crescut cu 59,6% (123.599 pasageri).

Statistica pentru anul 2024

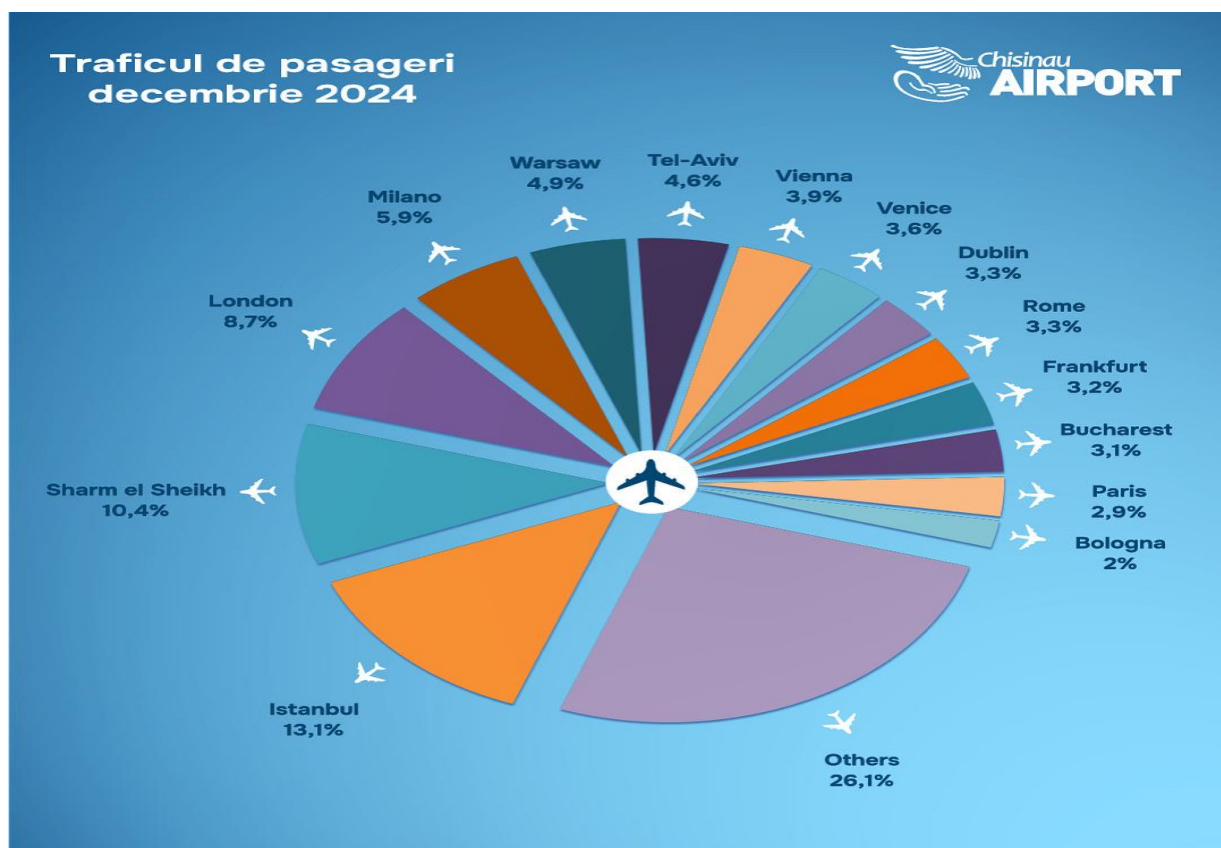
Anul 2024	Plecare	Sosire	Total
PAX	2.090.397	2.052.016	4.142.413
Nave	16.626	16.625	33.251
MTOW	1.158.921	1.159.007	2.317.928

Traficul total de pasageri pentru perioada de 12 luni ale anului 2024 este de 4.142.413 de pasageri. Planul pentru traficul total de pasageri pe 12 luni a fost îndeplinit în mărime de 130,3%, creșterea față de anul precedent este de 46,0% sau 1.304.341 de pasageri.

Un factor semnificativ la creșterea fluxului de pasageri a fost deschiderea noilor rute lansate în decembrie 2024. Noile destinații au atras 36.948 pasageri, reprezentând 11,16 % din fluxul total de pasageri. Cele mai populare au fost:

- Istanbul (SAW) – 10.056 pasageri;
- Abu Dhabi – 5.286 pasageri;
- Budapesta – 3.658 pasageri;
- Praga – 2.774 pasageri;
- Riga – 2.104 pasageri;
- Bruxelles (CRL) - 1.056 pasageri.

Totodată, în decembrie 2024, s-au transportat 275,8 tone de marfă, în creștere cu 1,4% față de aceeași perioadă a anului trecut, demonstrând dinamica pozitivă a activității Aeroportului Internațional Chișinău și contribuția sa în conectarea Republicii Moldova cu principalele huburi internaționale.

Acest nivel de rentabilitate este unul din cel mai mari în ramură la momentul de față. De asemenea, din informațiile oficiale de care dispune, volumul serviciilor aeroportuare prestate se va majora pe parcursul anului 2025. Totodată, pe anul viitor se propune majorarea pentru rutele neregulate a tarifului de aterizare cu 1 EURO/tonă MTOW și tarifului pentru pasager cu 1 Euro/pasager. Majorarea tarifelor existente la rutele neregulate se subînțelege de realizarea proiectelor investiționale costisitoare pe parcursul anilor următori, reieșind din informațiile anterioare și a Planului de investiții pentru anul 2025. Conform prevederilor punctului 83 din Metodologia privind baza de calcul și aprobare a taxelor pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană, operatorul de aerodrom a coordonat proiectul de stabilire a tarifelor la serviciile aeroportuare pentru anul 2025 cu utilizatorii aeroportului.
3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse
3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi
Printre obiectivele de bază urmărite prin proiectul Ordinului se dispune aprobarea: 1. mărimii tarifelor pentru serviciile aeroportuare pentru curse regulate efectuate pe/de pe Aeroportul Internațional Chișinău; 2. mărimii tarifelor pentru serviciile aeroportuare pentru curse neregulate efectuate pe/de pe Aeroportul Internațional Chișinău; 3. mărimii tarifelor pentru serviciile aeroportuare pentru operațiunile aeriene necomerciale (aviație generală) efectuate pe/de pe Aeroportul Internațional Chișinău.
3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare
Opțiuni alternative nu au fost identificate de cât stabilirea mărimilor tarifelor pentru serviciile aeroportuare, asigurarea transparenței bazei de calcul a tarifelor în funcție de costuri și în privința repartizării costurilor între diferite servicii.
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Tarifele pentru serviciile aeroportuare reprezintă o sursă directă de venit pentru entitatea de administrare a aeroportului – Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, venituri care pot fi direcționate către modernizarea și dezvoltarea infrastructurii aeroportuare, respectiv și a aviației civile din Republica Moldova, asigurând funcționarea stabilă și performanța serviciilor aeroportuare. Investițiile în modernizarea echipamentelor și a infrastructurii aeroportuare, extinderea capacității de gestionare a traficului aerian și îmbunătățirea serviciilor oferite pot contribui la creșterea eficienței. Stabilirea tarifelor aeroportuare cu respectarea principiilor de recuperare integrală a costurilor poate aduce multiple beneficii sectorului public, inclusiv creșterea veniturilor bugetare, îmbunătățirea

infrastructurii, stimularea economiei, crearea de locuri de muncă și consolidarea siguranței și securității în transportul aerian.

Stabilirea unor tarife care nu acoperă costurile reale ale serviciilor poate duce la deficite bugetare, respectiv lipsa investițiilor în modernizarea aeroportului, afectând siguranța și calitatea serviciilor.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Calcululele tarifelor pentru serviciile aeroportuare, sunt efectuate în corespundere cu ”Metodologia privind baza de calcul și aprobare a taxelor pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană”, aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 476 din 20.04.2016 și Conform Doc 9562 „Manualul privind economia aeroporturilor” compartimentul A punctele 4.56 și 4.57, precum și compartimentul B punctul 4.61.

În baza normelor stabilite în art. 15 al Convenției privind aviația civilă internațională și în art. 13 al Acordului multilateral privind tarifele de rută aeriană, precum și în conformitate cu cerințele documentelor Organizației Aviației Civile Internațional (OACI) Doc 9082 „Politica OACI în domeniul tarifelor aeroportuare și pentru serviciile de navigației aeriană” și Doc 9562 „Manualul privind economia aeroporturilor”, mărimea tarifelor pentru serviciile aeroportuare prestate trebuie să asigure recuperarea completă a cheltuielilor legate de furnizarea acestor servicii.

Pentru a-și desfășura activitatea pe baza principiului eficienței costurilor, precum și strict în conformitate cu Metodologia privind baza de calcul și aprobare a tarifelor pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 476/2016, se prezintă calcularea prealabilă a bazei de cost pentru aprobarea tarifelor aeroportuare.

La determinarea bazei de cost a tarifelor pentru serviciile aeroportuare, se aplică următoarele **principii**:

1) costul care urmează a fi alocat se consideră costul integral aferent prestării serviciilor aeroportuare, precum și a serviciilor auxiliare, care oferă suportul necesar activităților de bază, inclusiv sumele corespunzătoare pentru costul de capital și amortizarea activelor, precum și costurile de întreținere, exploatare, gestionare și administrare;

2) operatorii de aeronave și alți utilizatori de aeroport, inclusiv consumatorii finali, nu sînt taxați pentru facilitățile și serviciile care nu le folosesc;

3) se include doar costul facilităților și serviciilor utilizate în comun în cadrul traficului aerian internațional, cu excluderea nemijlocită a costului facilităților sau a sediilor închiriate sau utilizate pe principii generale și tarife separat;

4) aeroporturile trebuie să mențină datele aferente costului suportat în detalii suficiente pentru a facilita consultarea, transparența și supravegherea economică;

5) se ia în considerare alocarea costurilor în ceea ce privește spațiul sau facilitățile utilizate de către autoritățile publice, dacă acestea sînt oferite cu titlu gratuit;

6) raportul de costuri care urmează să fie alocat diverselor categorii de utilizatori, inclusiv aeronavelor de stat, se determină pe o bază echitabilă, astfel încât nici o categorie de utilizatori să nu fie împovărată cu costuri care nu sînt atribuite acestora;

7) aeroporturile generează suficiente venituri pentru a depăși toate costurile operaționale directe și indirecte (inclusiv cele generale și administrative), și astfel asigură o rentabilitate rezonabilă a activelor, încît să contribuie la o finanțare eficientă pe piețele de capital, în scopul de a investi în aeroporturi noi sau extinderea infrastructurii celor existente;

8) costurile direct atribuite funcțiilor de supraveghere (de siguranță, de securitate și de supraveghere economică) a menținerii condițiilor de certificare pentru serviciile aeroportuare sînt incluse în baza de cost pentru tarifele pentru serviciile aeroportuare;

9) se asigură transparența bazei de calcul a tarifelor în funcție de costuri și în privința repartizării costurilor între diferite servicii;

10) nu sînt permise subvențiile încrucișate între serviciile aeroportuare. Subvențiile încrucișate sînt permise numai dacă sînt justificate din motive obiective și sub rezerva identificării clare.

Costurile suportate de entitatea de administrare a aeroportului, în scopul prestării serviciilor aeroportuare pentru care este aprobat tariful, includ:

- 1) *cheltuieli directe*, legate în exclusivitate de prestarea serviciilor respective;
- 2) *cheltuieli indirecte*, comune pentru mai multe servicii aeroportuare, tangențial legate de prestarea serviciilor respective;
- 3) *cheltuieli administrative*, alocate pentru întreținerea structurii administrative a entității de administrare a aeroportului.

Aprecierea nivelului optim al tarifelor pentru serviciile aeroportuare se efectuează, reieșind din mărimea cheltuielilor preconizate pentru fiecare subdiviziune a întreprinderii separat. Pentru a argumenta atribuirea corectă a cheltuielilor suportate la categoria respectivă de servicii aeroportuare, șefii de subdiviziuni și servicii, conform Indicației nr. 03 din 20.06.2024 cu privire la formarea bugetului pentru anul 2025, au fost obligați să prezinte sumarul calculelor separate al cheltuielilor preconizate pentru întreținerea fiecărei subdiviziuni structurale a cărei atribuții regulamentare reflectă participarea la procesul complex de măsuri pentru asigurarea deservirii aeroportuare (*Anexa nr.1*).

Cheltuielile pentru întreținerea subdiviziunilor (*Anexa nr.2*), implicate direct în procesul de prestare a serviciilor aeroportuare și legate în exclusivitate de prestarea serviciilor pentru care este aprobat tariful, se includ total în mărimea tarifului.

Cheltuielile indirecte, comune pentru mai multe servicii aeroportuare, tangențial legate de prestarea serviciilor respective și cheltuielile administrative, pentru întreținerea structurii administrative a entității aeroportului, se repartizează la fiecare tip de servicii aeroportuare cu calcularea cotei acestora. Cota serviciilor indirecte și administrative, atribuite la cheltuielile care urmează a fi recuperate din contul fiecărui tarif aeroportuar, se determină, reieșind din cota fiecărui tip de venituri încasate de aeroport la aplicarea tarifelor pentru prestarea serviciilor aeroportuare, precum și a altor venituri (din activități/servicii conexe).

Conform Doc 9562 „Manualul privind economia aeroporturilor” compartimentul A punctele 4.56 și 4.57, precum și compartimentul B punctul 4.61, se prezintă calculele bazei de cost și a mărimii tarifelor aeroportuare pentru anul 2025 (plan) distribuite după subdiviziunile întreprinderii activitatea cărora este legată de acordarea serviciilor atribuite anumitor tarife aeroportuare.

**Calculul bazei de cost și a mărimii tarifelor
aeroportuare pentru anul 2025 (plan)**

Conform bugetului întreprinderii pentru anul 2025, cheltuielile totale din activitatea operațională se preconizează în mărime de 640.000 mii lei.

Indicatori	Unitate de măsură	Buget 2025
Costul vânzărilor	mii lei	520.940
Cheltuieli de distribuire	mii lei	3.840
Cheltuieli administrative	mii lei	64.330
Alte cheltuieli din activitatea operațională	mii lei	50.890
TOTAL:		640.000

Calculul bazei de cost (plan) pentru anul 2025
Î.S. "Aeroportul Internațional Chișinău" (Anexa nr.1)

Cod SP	Subdiviziuni Denumirea serviciu	Un. de măsur.	Tarife aeroportuare		
			Tarif pentru serviciile de aterizare (euro/tona MTOM)	Taxa pentru asigurarea securității aeronautice (euro/pas.)	Tarif servicii pentru pasageri (euro/pas.)
6000	Serviciul operațional	mii lei	15.265,8		
4000	Serviciul managementul sigurantei	mii lei	1.947,7		4.544,6
6002	Call-center	mii lei			7.160,4
6100	Laboratorul MCL	mii lei	1.392,6		
6300	Serviciu aerodrom	mii lei	45.759,5		36.191,6
6700	Terminal Aeroport	mii lei			67.784,0
	Servicii AAC	mii lei			95.500,0
6401	Sector interetinare sanitara incaperi TA	mii lei			19.595,7
6800	Unitatea de asistență medicală	mii lei			7.728,3
6900	Parcare autoturisme	mii lei			
7500	Serviciul salvare și antiincendiu	mii lei	8.694,2		8.845,5
6201	Nod asigurare tehnico-luminoasă zboruri	mii lei	25.301,8		
7002	Serviciul control securitate	mii lei		28.964,1	6.647,5
7009	Sector taxe aeroportuare	mii lei	554,7	509,2	2.468,3
8000	Serviciul control acces si interventie operativa	mii lei		18.525,6	1.235,0
8003	Serviciu asigurare tehnica a sistemelor de securitate (8	mii lei		15.787,7	
8006: 8007	SCA și IO: Grupa control acces / Birou permise	mii lei		28.135,6	
7005	Serviciul construcții și reparații	mii lei	1.457,9	133,2	453,9
1110	Iluminarea teritoriului de producere	mii lei	355,8	189,6	630,1
TOTAL Cheltuieli directe:		mii lei	100.730,0	92.245,0	258.785,0
Venituri:		mii lei	106.100,0	97.400,0	472.100,0
CHELTUIELI DE REGIE:		mii lei	3.010,0	1.260,0	14.480,0
CHELTUIELI ADMINISTRATIVE:		mii lei	7.575,0	6.915,0	36.935,0
TOTAL CHELTUELI:		mii lei	111.315,0	100.420,0	310.200,0
Ajustarea cheltuielilor:		mii lei			
Venituri:		mii lei			
- din aterizare/decolare pe timp de noapte		mii lei	12.000,0		
- din însoțirea încărcăturilor/pasagerilor, deservire la UAM		mii lei		1.420,0	600,0
- din staționarea supra limită a aeronavei		mii lei	1.200,0		
- din testarea conducăt., din permise auto și speciale		mii lei	300,0	950,0	
- din aeronave cargo, poștă și care nu au încărcătură comercială		mii lei		2.200,0	
Total ajustări:		mii lei	13.500,0	4.570,0	600,0
TOTAL CHELTUIELI pentru calcularea tarifelor :		mii lei	97.815,0	95.850,0	309.600,0
Indicatori de volum, utilizați la calcularea tarifelor:					
	- masa maximă de decolare a navelor aeriene recalculat	MTOM	723.700		
	- pasageri la plecare/sosire, recalculați	pasag.			3.232.700
	- pasageri la plecare	pasag.		1.975.000	
	Cheltuieli pe unitate de volum	lei	135,2	48,5	95,8
	Curs: 1 euro = 19,4 lei				
	Costul de preț planificat	euro	6,97	2,50	4,94
	Rentabilitatea, %		0,4%		41,4%
	Tariful aeroportuar, inclusiv rentabilitatea	euro	7,0	2,50	7,0
	Cuquantumul tarifelor propus	euro	7,0	2,50	7,0

Cheltuielile și consumurile aferente tarifelor aeroportuare p/u anul 2025 (plan)
(Anexa nr.2)

N/o	CHELTUIELI ȘI CONSUMURI, PLAN 2025 (mii lei)	Tarif pentru serviciile de aterizare	Taxa pentru asigurarea securității aeronautice	Tarif servicii pentru pasageri
1.	CHELTUIELI MATERIALE	7.350,6	2.287,7	15.466,7
1.1	Materiale p/u cleaning, piese de schimb, întreținere inventar	433,5	247,8	2.750,6
1.2	Produse petroliere și gaze	1.462,4	647,3	976,2
1.3	Energie electrică	1.254,6	514,9	5.889,9
1.4	Energie termică inclusiv apa de adaos	124,9	238,2	209,3
1.5	Alimentarea cu apă	17,3	17,1	416,4
1.6	Alte cheltuieli materiale	4.057,9	622,4	5.224,4
2.	SERVICII OFERITE DE ORGANIZAȚII TERȚE	2.688,8	1.031,2	98.592,3
2.1	Servicii transport	203,4	569,2	483,9
2.2	Servicii comunicatii	360,0	0,0	0,0
2.3	Servicii audit	0,0	0,0	0,0
2.4	Servicii juridice și notariale	0,0	0,0	0,0
2.5	Servicii antiincendiu și servicii de pază	16,4	3,9	19,6
2.6	Servicii publicitate	0,0	0,0	0,0
2.7	Servicii medicale	46,0	74,1	101,1
2.8	Formare profesională și creștere calificare	524,7	293,2	706,2
2.9	Eliminarea gunoiului	15,4	37,4	35,0
2.10	Servicii de canalizare	11,1	16,4	402,3
2.11	Alte servicii	1.511,8	36,9	96.844,2
3.	AMORTIZAREA ACTIVELOR PE TERMEN LUNG	30.957,4	3.876,1	32.513,3
3.1.	Uzura mijloacelor fixe	30.357,4	3.876,1	32.193,3
3.2.	Amortizarea activelor nemateriale	600,0	0,0	320,0
4.	FONDUL DE REMUNERARE A MUNCII	33.446,8	59.629,0	65.797,9
4.1	cheltuielile aferente salariilor	32.144,3	57.317,3	63.433,1
4.2	ajutor material la concediu	1.302,5	2.311,7	2.364,7
5.	CONTRIBUȚII DE ASIGURĂRI SOCIALE	8.027,2	14.311,0	15.791,5
6.	ALTE CHELTUIELI OPERAȚIONALE	2.359,7	131,6	2.701,3
6.1	Plata pentru arenda operațională	41,3	0,0	32,6
6.2	Cheltuieli de deplasări	258,8	64,2	260,7
6.3	Cheltuieli de asigurare a personalului și proprietății	1.990,1	63,8	2.313,2
6.4	Impozite și taxe, incluse în cheltuieli	69,6	3,7	94,8
7.	ALTE CHELTUIELI OPERAȚIONALE	3.469,1	5.946,7	6.692,9
7.1	Provizioane	3.285,6	5.642,8	6.354,1
7.2	Alte cheltuieli	183,5	303,9	338,8
8.	Reparația mijloacelor fixe	7.165,8	463,8	7.816,1
9.	Cheltuieli de transport	2.255,3	2.609,7	3.283,9
10.	Mentenanța rețelelor electrice	870,6	357,3	4.087,3
11.	Mentenanța rețelelor de aprovizionare cu apă potabilă	39,3	37,7	919,8
12.	Mentenanța rețelelor termice	197,3	186,5	163,9
13.	Mentenanța rețelelor de telecomunicație	1.816,5	1.086,8	2.208,0
14.	Mentenanța cazanjeriilor nr.inv.6704, 7015, 8905	85,7	289,6	2.750,2
	Total cheltuieli directe:	100.730	92.245	258.785

La determinarea bazei de cost a serviciilor prestate de întreprindere, cheltuielile incluse în costul vânzărilor și cheltuielile de distribuire, în sumă totală de 524.780 mii lei, au fost incluse integral.

Din cheltuieli administrative la formarea bazei de cost nu participă cheltuieli în sumă totală de 3.150 mii lei, din care:

- *cheltuieli nedeductibile* – 1.950 mii lei;

- *cheltuieli pentru sponsorizare, caritate și donație* – 1.200 mii lei.

Suma totală a cheltuielilor, care nu au fost incluse în baza de cost a serviciilor prestate de întreprindere, a constituit 28.591 mii lei.

În acest mod, costul integral aferent prestării serviciilor întreprinderii, a însumat 617.609 mii lei, care constă din:

- *baza de cost a serviciilor aeroportuare* în sumă de 521.935 mii lei;
- *costul serviciilor, altele decât serviciile aeroportuare*, cum ar fi cele prestate de staționarea navelor aeriene, depozitul cargo, parcare auto, locațiune, sala Express a fost preconizat în sumă de 91.710 mii lei;

Suma cheltuielilor spre distribuire pentru tarifele aeroportuare, în valoare de 521.935 mii lei, a fost ajustată cu venituri de 18.670 mii lei, din care:

- *aterizare/decolare pe timp de noapte* - cu 12.000 mii lei;
- *însoțirea încărcăturilor/pasagerilor* - cu 2.020 mii lei;
- *staționarea supralimită a aeronavelor* - cu 1.200 mii lei;
- *testarea conducătorilor, permise auto, servicii informaționale* - cu 1.250 mii lei;
- *aeronave cargo, poștă și care nu au încărcături comerciale* - cu 2.200 mii lei.

Deci, totalul cheltuielilor pentru calcularea tarifelor aeroportuare a constituit 503.265 mii lei.

Pentru determinarea tarifelor aeroportuare, baza de cost este raportată la indicatorii volumetrici, și anume: numărul pasagerilor deserviți la sosire și plecare, precum și masa maximă de decolare a navelor aeriene (MTOM). În urma solicitării de către Î.S. “Aeroportul Internațional Chișinău” a indicatorilor menționați, Autoritatea Aeronautică Civilă a oferit informații cu privire la prognoza fluxului de pasageri la sosire/plecare pentru anul 2025. Prin scrisoarea nr. 2199 din 29.08.2024 a fost stabilită prognoza de 3.900.000 pasageri la sosire/plecare. Reieșind din acest indiciu și analizând orarul de zbor și tendințele înregistrate în 9 luni ale anului 2024 la baza calculării indicatorilor financiar-economici ale întreprinderii pentru anul 2025 a fost utilizată prognoza fluxului de pasageri de 3.950.000 și a MTOM de 1.105.000 tone.

Plata tarifelor pentru serviciile aeroportuare se percepe în monedă națională sau euro, în funcție de contractele încheiate între utilizator și entitatea de administrare a aeroportului, precum și conform serviciilor acordate. Suma înaintată spre plată în euro se calculează în urma rotunjirii aritmetice și se exprimă fără zecimale. Plata tarifelor pentru serviciile aeroportuare se percepe în euro sau echivalentul acestora în monedă națională la cursul stabilit de Banca Națională a Moldovei la data tranzacției. Dat fiind faptul, că tarifele aeroportuare sânt stabilite în euro la calcularea indicatorilor a fost utilizat cursul de 19,4 lei per euro (cursul mediu în perioada 01.01-30.09.2024 fiind de 19,2479 per euro).

Luând în considerație Ordinul ministrului infrastructurii și dezvoltării regionale nr.184/2023 cu privire la modificarea Programului de facilități și scutiri la achitarea tarifelor pentru serviciile aeroportuare, au fost calculate scutirile care revin a fi acordate în anul 2025. Ca urmare, au fost recalculați indicatorii volumetrici a numărului de pasagerilor deserviți la sosire și plecare, precum și masa maximă de decolare a navelor aeriene (MTOM). Cheltuielile aferente tarifului pentru serviciile de aterizare au fost raportate la un număr de 723.700 tone, iar cheltuielile aferente tarifului de servicii pentru pasageri au fost raportate la un număr de 3.232.700 pasageri.

Din cele menționate, costurile preconizate ale tarifelor aeroportuare pentru zboruri regulate au constituit:

- *tariful pentru serviciile de aterizare* – 6,97 euro/tonă MTOM, cu aplicarea rentabilității în mărime de 0,4%, se propune menținerea mărimii de 7,00 euro/tonă MTOM;
 - *tariful servicii pentru pasageri* – 4,94 euro per pasager, cu aplicarea rentabilității în mărime de 41,4%, se propune menținerea mărimii de 7,00 euro per pasager;
 - *taxa pentru asigurarea securității aeronautice pentru aeronavele care transportă pasageri* – 2,50 euro per pasager la plecare, se propune menținerea mărimii de 2,50 euro per pasager;
- Pentru zborurile neregulate se propun următoarele tarife:
- *tariful pentru serviciile de aterizare* – 8,00 euro/tonă MTOM;
 - *tariful servicii pentru pasageri* – 9,70 euro per pasager;
 - *taxa pentru asigurarea securității aeronautice pentru aeronavele care transportă pasageri* – 2,50 euro per pasager la plecare;

Implementarea acestui proiect nu necesită alocarea resurselor financiare suplimentare de la bugetul de stat.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Analizând informația economică-financiară pe rezultatele activității pe parcursul anului 2024 constatăm o activitate rentabilă a Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” la nivel de 42%.

Acest nivel de rentabilitate este unul din cel mai mari în ramură la momentul de față. De asemenea, din informațiile oficiale de care dispune, volumul serviciilor aeroportuare prestate se va majora pe parcursul anului 2025. Totodată, pe anul viitor se propune majorarea pentru rutele neregulate a tarifului de aterizare cu 1 EURO/tonă MTOW și tarifului pentru pasager cu 1 Euro/pasager.

Majorarea tarifelor existente la rutele neregulate se subînțelege de realizarea proiectelor investiționale costisitoare pe parcursul anilor următori. Planul de investiții pentru anul 2025 constituie 434872 mii lei, din care marea parte o constituie lucrările de construcție, instalații de iluminare și întreținere a pistei și peronului, precum și extinderea terminalului de pasageri.

Conform prevederilor punctului 83 din Metodologia privind baza de calcul și aprobare a taxelor pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană, operatorul de aerodrom a coordonat proiectul de stabilire a tarifelor la serviciile aeroportuare pentru anul 2025 cu utilizatorii aeroportului.

4.4. Impactul social

În calitate de entitate de administrare a aeroportului, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” are obligația furnizării serviciilor aeroportuare în condiții de siguranță și securitate, fiabilitate, calitate a serviciilor prestate, prin menținerea și dezvoltarea echipamentelor și sistemelor conform cerințelor și procedurilor Organizației Aviației Civile Internaționale. Astfel, susținerea financiară pentru activitatea performantă a serviciilor aeroportuare este un factor esențial, cu impact social pozitiv și de durată pentru siguranța pasagerilor și a companiilor aeriene.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

În procesul de implementare și executare a proiectului de act normativ prelucrarea datelor cu caracter personal se va face strict prin asigurarea protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale

persoanei fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal conform Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Stabilirea mărimii tarifelor pentru serviciile aeroportuare nu are impact asupra echității și egalității de gen. Tariful va fi nediscriminatoriu pentru utilizatorii aeroportului și nu va fi stabilită la un nivel astfel încât să fie prohibitiv de mare pentru operarea anumitor aeronave.

Nu se aplică discriminări între utilizatori la aplicarea tarifului pentru nivelul de securitate oferit. Costurile suplimentare suportate pentru niveluri adiționale de securitate prevăzute în mod regulat la cererea anumitor utilizatori sînt suportate de acești utilizatori.

Cu privire la staționarea supralimită a aeronavei, operatorul aerian care deține pe aeroport stație de întreținere de bază sau execută în preponderență zboruri comerciale de pe acest aeroport și care necesită staționare pe timp de noapte din cauza orarului specific al zborului, beneficiază de servicii de staționare pe aeroport în condiții avantajoase stabilite în contract cu entitatea de administrare a aeroportului. Aceste condiții contractuale trebuie să fie nediscriminatorii și transparente.

4.5. Impactul asupra mediului

Aprobarea mărimii tarifelor pentru serviciile aeroportuare nu include prevederi cu impact asupra mediului.

Totodată menționăm că, în cazul în care, interesul public și general impune aplicarea de către entitatea de administrare a aeroportului a măsurilor de atenuare sau prevenire a nivelului sporit de zgomot ambiental, sau dacă apar probleme privind calitatea aerului pe teritoriul aeroportului sau în împrejmuirea acestuia, se aplică tariful pe zgomotul ambiental aeroportuar și tariful pentru poluarea aerului conform prevederilor expuse în Capitolul VIII „Tariful pe zgomotul ambiental aeroportuar” și Capitolul IX „Tariful pentru poluarea aerului care afectează calitatea aerului local” din Metodologia privind baza de calcul și aprobare a taxelor pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 476/2016.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Alte impacturi nu au fost identificate.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul nu transpune careva prevederi comunitare (UE) și nu cade sub incidența angajamentelor asumate de către Republica Moldova prin prisma semnării Acordului privind spațiul aerian comun dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană și statele sale membre, semnat la Bruxelles la 26 iunie 2012 (ratificat prin Legea nr.292/2012).

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Proiectul nu urmărește crearea cadrului juridic intern pentru implementarea legislației UE, dar se propune asigurarea recuperării complete a cheltuielilor legate de furnizarea serviciilor aeroportuare, precum și în baza normelor stabilite în art. 15 al Convenției privind aviația civilă internațională, în art. 13 al Acordului multilateral privind tarifele de rută aeriană și în conformitate cu cerințele documentelor Organizației Aviației Civile Internațional (OACI) Doc 9082 „Politica OACI în domeniul tarifelor aeroportuare și pentru serviciile de navigației aeriană” și Doc 9562 „Manualul privind economia aeroporturilor”.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în cadrul procesului de consultate și avizare se propune implicarea autorităților publice interesate și instituțiilor publice și private vizate, și anume:

- Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău;
- Agenția Proprietății Publice;
- Ministerul Finanțelor;
- Autoritatea Aeronautică Civilă;
- Operatorii aerieni.

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul poate fi accesat pe pagina web oficială a Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (compartimentul „Transparența”, directoriul Transparență decizională/Anunțuri privind consultările publice”) și pe portalul guvernamental particip.gov.md.

Informația privind rezultatele avizării va fi inclusă în Sinteza proiectului.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul va fi remis către autoritățile publice responsabile conform Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative. Concluziile expertizelor vor fi incluse în Nota de fundamentare la proiectul de Ordin. Astfel, în cadrul procesului de elaborare a proiectului vor fi incluse următoarele constatări:

a) Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul Ordinului nu cade sub incidența actelor normative necesare a fi supus expertizei de compatibilitate cu legislația UE în conformitate cu prevederile art. 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

b) Constatările expertizei anticorupție

Conform prevederilor art.36, alin. (5) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative și în conformitate cu prevederile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative departamentale, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului Național Anticorupție nr.6/2017, cu modificările ulterioare, stabilirea tarifelor pentru serviciile aeroportuare prestate pentru

anul 2025 constituie executarea corespunzătoare a prevederilor art. 36 alin. (1) din Codul aerian al Republicii Moldova nr. 301/2017, punctul 6 subpunctul 1) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 690/2017 și a punctului 8, subpunctul 1) din Metodologia privind baza de calcul și aprobare a taxelor pentru serviciile aeroportuare și de navigație aeriană, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 476/2016, precum și întru crearea unor condiții favorabile pentru atragerea noilor companii aeriene pe piața aeriană a Republicii Moldova.

În cadrul procesului de elaborare a proiectului au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional.

În consecință, menționăm că, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.

c) Constatările expertizei juridice

Proiectul va fi supus expertizei juridice în conformitate cu prevederile art. 37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Concluziile expertizei vor fi incluse în Sinteza obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor urmare recepționării raportului de expertiză juridică.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul elaborat se încadrează în cadrul normativ în vigoare, iar aprobarea acestuia nu va genera ca consecință necesitatea amendării altor acte normative.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Reieșind din analiza evoluției indicatorilor de volum care servesc drept bază pentru tarificare, **în concluzie**, pentru anul 2025 se propune următoarele mărimi la tarifele serviciilor aeroportuare:

- **tariful de aterizare:**
 - 7 euro/tonă MTOW la destinațiile regulate;
 - 8 euro/tonă MTOW la destinațiile neregulate.

- **tariful de pasager:**
 - 7,0 euro/pasager la destinațiile regulate;
 - 9,7 euro/pasager la destinațiile neregulate.

- **tariful de securitate:**
 - 2,5 euro/pasager la plecare;
 - 5,0 euro/tonă metrică cargo sau poștă.

- **tariful pentru staționarea aeronavei:**
 - 1,71 euro/tonă/24 ore.

Secretar general adjunct

Tatiana NIRCA